

"Әулиеқол ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің Әулиеқол аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі" мемлекеттік мекемесі

Государственное учреждение "Аулиекольская районная централизованная библиотечная система отдела культуры и развития языков акимата Аулиекольского района"

Тұрғынбаев
Қабидолла Қобланұлы

«Білікті басшы,

Әуликөл ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің
«Әуликөл аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі» ММ
ГУ «Аулиекольская районная централизованная библиотечная система»
отдела культуры и развития языков акимата Аулиекольского района

«Білікті басшы, біртуар азамат»

/Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы
Кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, Әуликөл ауданының
Құрметті азаматы Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаевтың
95 жылдығына арналған/

Библиографиялық шолу

Әуликөл, 2025

УКД 016 (574)
ББК 91.9:4
Б 94

Құрастырушы: Таева А. С., Сатубалдина Г. Ж.
Шығарылымға жауапты: Мукушова А. К.
Мұқабаны безендірген: Холоша Д.
Редактор: Серкебаева С. Ж.

«Білікті басшы, біртуар азамат» : библиографиялық шолу [Мәтін] / Әулиекөл ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің «Әулиекөл аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі» ММ ; құраст.: А. С. Таева, Г. Ж. Сатубалдина ; редактор С. Ж. Серкебаева. – Әулиекөл. – 2025. – 39 б.

Әдістемелік құралға Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы Кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, Қазақ ССР-нің еңбек сіңірген ауыл шаруашылығы қызметкері, тума талант, халқының аяулы перзенті, Әулиекөл ауданының Құрметті азаматы Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаев туралы өмір жолы мен еңбектері және мерзімді басылым беттерінде жарияланған облыстық, аудандық ақындарымыздың өлеңдері мен мақалалары еніп отыр.

УКД 016 (574)
ББК 91.9:4

«Әулиекөл аудандық орталықтандырылған
кітапханалық жүйесі» мемлекеттік мекемесі
Әдістемелік-библиографиялық бөлім

Құрастырушыдан

Әулиекөл аудандық кітапханасы Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республикасы Жоғары Кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, Қазақ ССР-нің еңбек сіңірген ауыл шаруашылығы қызметкері, тума талант, халқының аяулы перзенті Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаевқа арналған библиографиялық шолуды ұсынады.

Библиографиялық шолуда Қабидолла Қобланұлының өмір жолы мен елге жасаған еңбектері және мерзімді басылым беттерінде жарияланған облыстық, аудандық ақындарымыздың өлеңдері мен мақалалары еніп отыр.

Әр ұлттың, әр ауылдың рухын көтеретін, жол көрсетіп, жөн сілтейтін данасы, қол бастайтын батыры, сөз бастаған шешені, ел бастаған көсемі болған да, бола да бермек. Ал, қазақ даласы тұғыры биік тұлғаларға бай болған. Сондай тұлғаның бірі Әулиекөлдей елдің көсемі де, батыры, әрі данасы, кешегі бір күндері ортамызда жүрген Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаев еді. Оған себеп, ол елдің ақылды қариясы, ағынды дариясы болған азамат. Ата жұртының айбыны мен айбары болған. Ісі мен сөзі алшақ кетпеген, кісі ақысын жемеген адал жан, иманды да ибалы адам еді.

Еңбектегі жоғары жетістігі мен ауылшаруашылығына қосқан зор үлесі үшін: 2 мәрте Ленин ордені, Октябрь революциясы ордені және Еңбек Қызыл Ту ордендерінің иегері және Социалистік Еңбек Ері, Құрмет грамоталарымен марапатталған Әулиекөл ауданының Құрметті азаматы.

Әдебиет бөлімдер бойынша жүйеленген.

Шолудағы материал қазақ және орыс тілдерінде ұсынылған.

Материалдың іріктелуі 2025 жылдың қаңтар айында аяқталды. Библиографиялық шолу ізденушілерге және оқырмандардың кең ауқымына арналған.

Материал <http://auliekol-cbs.kz/ru/> сайтта көрсетілген.

Өмірбаяны

...Мойымай нөпір істің ауырына,
Төзімді тізгін қылып тапшысына.
Кешегі кең даланың көшін бастап,
Айналған Әуликөл басшысына...

Әсия Беркенова

Қазақстанның халық ақыны

Тұрғынбаев Қабидолла Қобланұлы Социалистік Еңбек Ері, ҚазССР-інің еңбек сіңірген ауыл шаруашылығы қызметкері. 1930 жылы 2 қаңтарда Қостанай облысы, Семиозерный ауданы, Лукьяновка ауылында туған.

.....Арын арлап өлінің, тірінің де,
Намысын нар тұлғалы елінің де.
Қорғаған Бірегейім – Асыл аға,
Танылдың өзің түгіл, өзгеге де.

Уақыт керуені алға жылжып бара жатыр. Отызыншы жылдың аяғында аудан көлемінде бастауыш мектептердің өзі санаулы еді. Әуликөл баласы, Ноғайкөлде бастауыш жеті жылдық мектебінен білім алады. Сол ауылда Төленді Нұрпейсовтың үйінде жатып 4-інші классты бітіргенде Қабидолла он-он бір жаста еді. Күз басталып Қарақалпақ жеті жылдық мектебіне оқуға барған Қабидолланы қыс ортасына тақағанда әкесі Қобылан, Ақыш шалды түйе шанамен арнайы жіберіп, үйге алдырды. Соғыс басталар жылы Қарақалпақ орта мектебінің 5 сыныбын бітірген Қабидолла әрі қарай білімін жалғастыра алмады.

1941 жылдың маусымында елімізге фашистік Германия тұтқиылдан шабуыл жасап, соғыс бастады. Жігіттер майданға аттанып жатты. Оның әкесі Қобланға да шақырту қағазы жетіп, әскерге аттанатын күн де келді. Қоблан келіншегі мен төрт баласын алма-кезек құшақтап, ақыл-кеңесін айтты.

Анасы Айғанша

«Айғанша, ел басына, ер басына қара бұлт үйірілді. «Ер жігіт елінің ұлы, намыстың құлы» дейді халқымыз. Мына боталарым саған аманат. Бар ауыртпалық сенің мойныға түседі. Не істейін тағдыр солай жазса». Қабаш, (Ол Қабидолланы еркелетіп осылай айтатын) сен естиярсың, жігіт болып қалдың. Анаң мен мына үйелмелі-сүйелмелі іні-қарындастарыңа бас-көз, қамқоршы бола біл». Осылай дей келіп, балаларын мейірлене сүйді. Айғаншасын тағы бір бауырына басып, ағайын-тумалармен қош айтысып жүріп кетті.

Бастапқыда хат жиі келіп тұрды, кейін сирек келетін болды. «Майданда хат жазуға мұрша, әрі жағдай бола бере ме» - деп жұбататын өзін Айғанша. Соңғы бір хатында Дунай өзенінде бекіністе жатырмыз деп жазған еді. Содан хабар болмай кетті.

1943 жылдың күзінде Тұрғынбаев Қоблан майдан даласында ерлікпен қаза тапты деген қара қағаз келді. Мұндай қаралы қағазға жұрттың еті үйреніп кеткен-тін. Жылап-сықтаған Айғанша да бір ешкісін құрбандыққа шалып аруаққа дұға оқытты. Біраз үйде отырып көз жасына ерік берді. Қой, бұлай отырғаным жарамас. «Өлгеннің артынан өлмек жоқ» деген. Уайым-қайғыға салынғанда мына боталарымның күні не болмақ, деп белді бекем буып, колхоз жұмысына кірісіп кетті. Ол кезде жұмыс істегендерге апта сайын екі-үш килодан астық береді. Бұл да әжептәуір талғажау. Осыны білген бала Қабидолла шешесіне еріп мал фермасына барды. Қолына айыр ұстап, малдың алдына шөп салды. Малшылар елгезек баланы бауыр басып кетті. Бірде мал фермасының меңгерушісі қабырғасы қатаймаған жас баланың анасына көмектесіп жүргенін көріп ойланып қалды. Сол күні малшылармен ақылдасып, қара балаға жарты күн еңбеккүн жазатын болды.

Мектептегі оқуын соғыс ауыртпашылығы үзгенмен өмір оқуын жалғастырған зерделі жас 13-14 жасында-ақ «Абай» колхозының есеп-қисабына араласты.

Жазғытұрым «Октябрьдің он үш жылдығы атындағы» колхоздағы ауылдық кеңестің хатшысы әскерге алынды. Оның орнын басатын лайықты жан табылмады.

Колхоз басқармасының төрағасы Бұғыбай әрі ойлап, бері ойлап, жеті кластық білімі бар Қабидолланы осы орынға лайық көрді. Ауылда әркімдермен ақылдасып көріп еді, ешкім де қарсылық білдірмеді.

Бір күні Бұғыбай Айғанша мен баласын кеңсеге шақыртты. «Не боп қалды?» деген оймен Айғанша Қабидолланы ертіп кеңсеге жеткенше асықты. Төрағаның қабағы ашық. Кеңседе бөгде кісі жоқ еді.

- Келгеніңіз сондай жақсы болды. Ақылдасатын шаруа болып тұрғаны, - деді ол.

Айғанша төрге оза беріп, бастықтың жүзіне қарап алды да:

- Әйтеуір, тыныштық па? – деді.

Сосын басындағы жаулығын түзеп, «үһ» деді де қабырғаға таяу тұрған орындыққа отыра кетті. Баласы қасына келіп, түрегеліп тұрды.

- Ертең ауданға жүрмекпін. Өзіңіз білесіз, хатшы жігітіміз майданға аттанып барады. Соның орнына сіздің балаңызды лайық көріп отырмыз, - деді Бұғыбай.

Айғанша не дерін білмей аңырып қалды. Мал фермасында өзіне қолғабыс етіп жүрген ұлының аяқ астынан қызметке ұсынылғанына сенер-сенбесін білмей дағдарды.

- Құдай қаласа, ұлыңыз азамат болды. Он үште отау иесі деуші еді ғой бұрынғылар. Енді халыққа қызмет етсін.
- Ә, қызмет, халыққа ма? – Айғанша әлі өзіне-өзі келе алмай отыр.
- Әрине, халқына қызмет етуге жараса құба-құп қой.

Айғанша еті тірі, сөйлейтін сөзін білетін әйел еді. Абдырап қалса да аузынан түзу сөз шықты.

Ертеңінде төрт доңғалақ шикылдауық арбаға колхоздың аты жегілді. Оған басқарма, сосын бала Қабидолла мінді.

1947 жылдың наурыз айындағы жергілікті кеңестер сайлауынан кейін Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаев жастығына қарамастан 1 Май (Первомай) ауылдық Кеңесінің хатшылығына сайланады.

Осылай он беске толар-толмас шағында 1 Май ауылдық Кеңесінің хатшысы болып шыға келді.

«Ісіне мәтқақам, елгезек, бір мыңболғыр» - өскелең жігіт туралы ауыл адамдары осылай дейтін болды. Ауылдық Кеңестің мәжілістері мен сессияларын қалай өткізу жайлы ақыл-кеңеске ден қойып, көп жайтқа қанықты. Ауданнан үлкенді-кішілі уәкілдер келіп жатады. Солардан көп нәрсені үйренді, ой-өрісі кеңейді. Қолы бос кезінде газет-журнал оқиды. Кеңеске шаруасымен келгендердің жұмысын тез реттеп береді. Уақыт өте келе тәп-тәуір кеңес қызметкері ретінде таныла бастады.

Сөйтіп жүргенде Қабидолла әскер жасына да жетті. Отан алдындағы борышын өтеуге Ленинград қаласына армия қатарына шақырылады. Жазуы таспен басқандай ол штабта писарь болып істейді. Ісіне тиянақты, тапсырманы екі етпей орындайтын оны бастығы жақсы көретін. Кей-кейде елдегі анасын, іні-қарындастарын ойлайды. Бірде майор шеніндегі штаб бастығы Коля (ол Қабидолланы осылай айтатын), бір жерің ауыра ма, неге көңілсізсіз, деп мән-жайын сұрағаны бар. Ұлғайған шешесі сырқат екенін, іні-қарындастары барын, солардың жағдайын ойлап қамкөңіл болып жүргенін жасырмай айтты.

Штаб бастығы аяушылық білдіріп үйіңе хат жаз, селолық кеңес отбасы құрамы туралы, анаңның науқастығы туралы анықтама жіберсін. Сонда сені әскери міндеттен босатып, еліңе қайтарамын, деді. Аулынай болып істейтін жездем Дүйсен Жұмағұлов көп ұзатпай сұратқан анықтамаларды салып жіберді.

Елдің дәмі тартып тұр ғой, екі-үш айдың шамасында Қабидолла аман-есен елге оралды.

Бірір ай демалған Қабидолланы бірде колхоз басқармасы шақырады. Аман-саулықтан кейін басқарма мал фермасының меңгерушісі бол деген ұсыныс білдіреді. Бала жасынан малға жақын жігіт келісімін береді. Шағын колхоз ғой. Мал шаруашылығын өркендетуге ерекше көңіл бөліп, мал басын өз төлі есебінен көбейтуге тырысып бағады. Малдың күтіміне, құнарлы азықпен қамтамасыз етуге назар аударады.

Ел арасында сөз жата ма? Іргелес «Диев» совхозының директорына Құмсуда бір іскер жігіт ферма меңгерушісі болып істейді. Шаруа жайын, мал жайын жақсы біледі екен. Малшылары 100 аналық малдан 85-90 бұзау алады деген хабар жетеді.

Игілік Абдуллин арнайы келіп Қабидолламен танысып, Үшқарасу бөлімшесіне зоотехник бол деген ұсыныс білдіреді.

Міне, осылайша елуінші жылдардың басында отыз мың қой, табын-табын қара мал өрбітіп отырған бөлімшеге Қабидолла зоотехник болып тағайындалады. Өз ісіне мығым, халықпен тіл табыса білетін жігіт жаңа жерде іске білегін сыбана кіріседі. Жер жағдайымен таныса келе директорға салғаннан ақ, жайылымы тар бөлімшеде ірі қара мал мен қой қосақтап бағуға қарсы екенін мәлім етеді. Бөлімшеде қой өсіру екенін дәлелдеп, директордың бұған көзін жеткізеді. Қыңыр мінезді, бірбеткей Абдуллин жас жігіттің ұсынысын қолдап, оны қой өсіретін бөлімшеге айналдырады. Айтса айтқандай-ақ, бөлімшеде қой басы өсіп, отардан отар өрбітті, етке өткізген саулықтардың салмағы 75-80 килодан айналды, жүн тапсыру жоспары да асыра орындалды.

Диев совхозының бөлімшесі Үшқарасуда зоотехник болып 1960 жылға дейін қызмет етеді. Осы шаруашылықты 20 жылдай үзіліссіз басқарып, оны аудан ғана емес, облыс көлеміндегі алдыңғы қатарлы шаруашылық қатарына жеткізеді.

Осы қызметте тұрғалы директордың кабинетінде кеңесте алғаш рет сөз сөйледі. Жас жігіттің мал шаруашылығын дамыту жөніндегі ой-толғамы басшының көңілінен шықты. Қыста бөлімшеде мал қораларын аралап жүргенде директор Қырқуыс бөлімшесіне басқарушы етіп қоямын деп емеурін білдіргені бар. Бұл жай айтыла салған сөз емес еді. Жас жігіттің іскерлігін,

тындырымдылығын, бойындағы қажыр-қайратын ерекше бағалайтын директор сөзінде тұрып, жазға салым бөлімше басқарушысы етіп тағайындады.

1960 жылдың сәуірі. Көктемнің алғашқы айының бас кезінде бөлімше басқарушысы Қабидолла Тұрғынбаевты аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы А. Кислый шақыртады. Бұл не шақырыс деп таңданады жас жігіт. Амандық біліскеннен кейін Алексей Ильич ауданда жаңа совхоз құрамыз, сені соған директорлыққа ұсынып отырмыз. Андрей Михайловичпен (обкомның бірінші хатшысы Бородинді айтып отыр) келісім бар. Бұған қалай қарайсың деп Қабидоллаға тесіле қарайды. Үш ұйқтаса түсіне енбейтін бұл ұсыныс оны ойлантып тастайды. «Мұндай жауапты қызметке біріншіден білімім жетпейді, екіншіден...» - дей бергенде, хатшы «Оқуға ешқашан кеш болмайды. Жоғары білім алуыңа қамқорлық жасалады. Бұл жерде біз сенің ұйымдастырушылық қабілетіңе айрықша мән беріп отырмыз. Адамдармен тіл табысып, оларды маңызды іс атқаруға жұмылдыра білетінің бізге мәлім. Ертең облыстық партия комитетіне бекітуге баруың қажет» - деп, әңгімені келте қайырды.

...Жаңа совхоздың орталық мекеніне Шобанкөлі іргелес жатқан кең жазық алқапты қолайлы деп ұйғарған арнайы комиссия совхоз «Целинный» деп аталсын деген шешімге келді. Жедел түрде орталық мекеннің жобасы әзір болады.

Қабидолла Қобыланұлының айтқанынан: «алғашқы палаткалар ақ шағалалар сияқты көз алдымнан ұзақ жылдар бойы кетпей қойды. Сонда түнеп шығып, еңбек жолын бастадық. Айта кетейін, «Целиный» атты шаруашылық 22 сәуір күні ашылды. Сол жылы көктем ерте шықса да, ызғарлы еді. Әлгінде тілге тиек еткен палаткаларға түнегенде ішіне кереует қойдық. Орын тар болса да сиысып жаттық. Алдымен қажетті мамандар қабылданды. Жанұя мүшелерін кейінірек алып келеміз деп келістік».

Сан ғасырлық тарихы бар халқымыз көшіп-қонып жүргенде киіз үйді аса қадірлеп, тұрмыста пайдаланғаны белгілі. Көктемде үш киіз үй тігіп, екеуі кеңсе, біреуі қоймаға айналыпты.

Қабидолла Қобыланұлының айтқанынан: «алғашқы жылдан-ақ телегей-теңіз астық өсірсек те атқарылар шаруаның көптігі мазамды ала берді. Асыл тұқымды мал өсіру ойымда бар. Қора-қопсы салсақ та, саны аз. Ағаш, шифер, тіпті шегенің өзі қат. Соларды алудың сәті өзінен өзі келгенін ұмытпаймын.

...Күзгі егін орағының кезі. Алқаптың ең шетіне шығып кеттім. Жаяу аралайтын әдетім. Танаптың бел ортасына еніп, биік өскен бидайдың қауызы толған дәнін үгітіп, алақанға салып тұр едім. Бір кезде жүргізуші жаныма келіп, орталық диспечердің шұғыл шақырып жатқанын айтты.

Аудандық Кеңес атқару комитетінің төрағасы Файзолла Жақсылықов шаруашылыққа келіпті. Жанында тың өлкесі астанасы – Ақмоладан келген басшылардың бірі бар екен. Рация арқылы кездесетін жерді белгіледік.

Қонақтар орылып жатқан егінді көрді. Түсімдеріне көңілі толды. Соны пайдаланып, шаруашылық өмірімен тереңірек таныстыруды ойладым. Бітпей тұрған қора-қопсыны аралаттым. Ақмолалық басшы қойын дәптеріне әжептәуір мәлімет жазып алды. Әзірге аузын ашар емес. Ешқандай да уәде бермеді. Кешке дейін кәсіпорынның барлық саласын аралады. Бүгін қона жатып, қонағасы ішуге үйге шақырдым.

Қонақ ағаштан жасалған ыдысқа салынған астың дәмінің ерекше тәбет ашатынын тамсана айтты. Кетерде егін орағы аяқталғаннан кейін Ақмолаға келуге шақырды. Сол кісі қар түскенше қора-қопсының құрылысын салуға көп көмегін берді».

Құрылыс бригадалары екі ауысымда жұмыс істеп, далада жеті айда 7 миллион сомның құрылыс жұмыстары жүргізіліп, 4 мың шаршы метрге жуық тұрғын үй салынып, пайдалануға берілді. 100-ден астам отбасы қоныс тойын тойлады. Әлеуметтік-мәдени ошақтар да назарда болды. Клуб, монша, балабақша, мектеп үйі іске қосылды. Алғашқы жылы – ақ жеміс бағы желкілдеп бой көтергенін қалай айтпасқа. Осы тұста еңбек адамдарының тынығып, ем-дом қабылдайтын демалыс үйі салынды.

Еліміздің түкпір-түкпірінен ағылып келген тыңгерлер ерен еңбектің үлгісін көрсете білді. Алғашқы жылы 40 мың гектар алқапқа егін салып, мол өнім алды. Жекелеген алқаптар 15-20 центнерден берсе, жалпы совхоз бойынша 13 центнерден айналды. Мемлекет қоймасына 2 млн. пұт астық құйылды, бұл екі жылдық жоспар деген сөз.

Целинныйлықтар жылма жыл жарыс көрігін қыздыра түсіп, жаңа межелер белгілеп, табыс биігінен көріне білді. Соңғы екі жылында шаруашылық мемлекетке 1 млн. 600 мың пұттан астам астық тапсырды. Совхозда қоғамдық мал басы арта түсті, 7 мың бас асыл тұқымды қазақтың ақ бас ірі қарасы ұсталды. Совхоз директоры Қабидолла Тұрғынбаевтың табыстан басы айналған жоқ. Керісінше, толағай табысқа жетудің көзін іздестіруден жалыққан емес.

Шаруаның ыңғайымен үзіп-жұлып жүріп хат танығаны, арифметиканың төрт амалын жатқа білгені болмаса. Соғыстың қырсығынан арнаулы мектеп бетін де дұрыс көрмеген ол білімін өздігінен көтеруге сыбана кірісіп, сырттай аудан орталығындағы Шоқан Уәлиханов атындағы қазақ орта мектебінде емтихан тапсырып, аттестат алып, одан кейін Алматы ауылшаруашылық институтын сырттай оқып бітіреді.

Жазғы сессияға барғанда Сәуле есімді бойжеткенмен танысып, бірін бірі ұнатқан жастар дәм-тұздары жарасып отау құрды. Қазақ ортада, өнегелі отбасында тәлім-тәрбие алған Сәуле үлкенге ізет, кішіге қамқор болуды адами қасиет деп білетін. Келін, ағайын тумаларға келіп жататын мейманға ақ пейілін білдіріп, ақжарқын амандасып, адал дәмін алдарына тосатын. Мінезі жібектей есілген, биязы күлкісінің өзі риясыз, бұлақ суының сылдыры сияқты сыңғырлап тұратынын қалай айтпасқа.

Тұңғышы Жанаткүлі туғанда Қабекең төбесі көкке жеткендей қуанды, елін жинап үлкен той жасады. Ақсақалдардың ақ батасын алды. Кейін өмірге Қанатгүл, Мұратнұр, Таңатгүл есімді балалары келді. Бүгінде бәрі де білікті маман, бір-бір үйдің тірегі. Қабекеңнің ұрпақтары өсіп-өніп, жапырағы жайқалып, ата абыройын асқақтата түсуде.

Қ. Қ. Тұрғымбаев «Целинный» совхозы бойынша әріптестерімен аудандық өндіріс озаттарының кеңесінде. Семиозерное ауылы. 1978 жыл.

Тың және тыңайған жерлерді игеру жылдарында, кейінгі 70-80 жылдарында Қостанай облысының аудандарында бірлі-жарым болмаса қазақтан басшы болған жоқ. Өткен ғасырдың 80-ші жылдарының бас кезінде жай оғындай жарқ етіп аренаға Қабидолла Тұрғынбаев шыға келді.

1980 жылы аудан коммунистері кезекті есеп беру – сайлау конференциясында Қабидолла Тұрғынбаевты өздерінің жетекшісі, аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы етіп сайлады. Қостанай облысын ұзақ жыл басқарған А. Бородин кісі тани білген басшы еді.

Оған директор Тұрғынбаевтың іскерлігі, тәуекелшілдігі, жауапкершіліктен қашқақтамайтын адалдығы, кадрларды мәпелеп, қастерлей білетіні ұнайтын. Жігерлі, алған жолынан таймайтын Қабидолламен облыс басшысы санасып, оның ұсыныс-пікіріне әркез құлақ асатын. Совхоз директорынан аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы болу жалпы, сирек кездесетін оқиға.

Қабырғасы қатайып, бұғанасы бекімеген балаң жігіт өмір мектебінің тар жол, тайғақ кешуін бастан кеше жүріп ер жетті. Содан да болар ол қарапайым халықтың, еңбек адамның мұң-мұқтажына сергек қарайтын, соларға әркез қол ұшын беріп, көмектесуге бейім тұратын.

Әулиекөл елі – құт-береке дарыған, танабы жайқалған егінге, төскейі төрт түлік малға толы аймақ. Өзен-көлдері мен қайың-қарағайлы аспанмен астасып жатқан қарағайлы орманын қалай айтпасқа. Ол аудан тізгінін он жылдан астам уақыт ұстады. Осы жылдары аудан экономикасы нығайып, қарышты қадаммен алға басты. Ауыл-селолар көркейіп, көшелер асфальттанды. Шолақтерек,

Үшқамыс, Ноғайкөл, Қарақалпақ, Қырқуыс, Дәңгірбай, Қоскөл ауылдарында 9 жылдық орталау мектептер ашылды. Аудан, облыста алдыңғы қатарда көріне білді. Қ. Тұрғынбаевтың ауыл шаруашылығын өркендетуге қосқан сүбелі үлесі лайықты бағаланды.

Ол Социалистік Еңбек Ері атағына ие болды. VI шақырылған КСРО Жоғары Кеңесінің депутаты болып сайланды. КОКП XXII және XXVII съездерінің, Қазақстан Компартиясы XI, XIV–XVI съездерінің делегаты болды, Қазақ КСР-нің еңбек сіңірген ауыл шаруашылығы қызметкері атағына ие болды. Еңбектегі жоғары жетістігі мен ауылшаруашылығына қосқан зор үлесі үшін: 2 мәрте Ленин ордені, Октябрь революциясы ордені және Еңбек Қызыл Ту ордендерінің иегері және Социалистік Еңбек Ері, Құрмет грамоталарымен марапатталған. Әуликөл ауданының Құрметті азаматы.

Орден Ленина 19 сәуір 1967 жыл	Орден Ленина 23 наурыз 1970 жыл	Орден Трудового Красного Знамени 8 сәуір 1971 жыл
Орден Октябрьской Революции 24 желтоқсан 1976 жыл	Герой Социалистического Труда 19 ақпан 1981 жыл	Медаль «Серп и Молот» 19 ақпан 1981 жыл
 25 сәуір 1957 жыл	 16 қаңтар 1982 жыл	 20 қазан 1985 жыл

1980 жылдың желтоқсанынан Қ. Қ. Тұрғынбаев Семиозер аудандық партия комитетінің бірінші хатшысы, одан аудандық кеңестің төрағасы болады.

Зейнеткерлікке шыққан соң аудандық мемлекеттік тұқым инспекциясының басшысы болып еңбек етті.

Дүйсен Жұмағұловтың естелігінен

1963 жылы Қостанай өңірінде қуаңшылық болып, егін нашар шықты. Жұрт дүкенде нанға кезекте тұрады, ұн да сирек түседі.

Маған Қабидоллаға барып бидай сұрайын деген ой келді. Бардым, кабинетінде екен, орнынан тұрып, қос қолдап амандасты. Амандық-саулық білісіп, өткенді еске алып, мәре-сәре болып қалдық. Ал Дүйсеке, жай жүрмеген шығарсыз, бұйымтайыңызды айта отырыңыз, деді Қабидолла. Жағдайды айтып, астық жағынан көмектесуін өтіндім. Көлігің бар ма деп сұрады. Машинамен келгенімді айттым. Қадір тұтатын ағамыз едіңіз, бос қол қайтқаныңыз жарамас. Бір тоннасына төлеңіз, ал бір тоннасын сізге тартқан сыйым болсын, депті.

Белгілі қаламгер Қанапия Мырзағожиннің естелігінен

1978–1997 жылдары Семиозер (қазіргі Әуликөл) аудандық «Жеңіс туы», «Знамя победы» газеттерінде редактордың орынбасары болып істедім. Қызмет бабына орай Қабидолла Қобланұлымен түрлі жағдайларда кездесіп тұрдық. Егістік, шабындық басында, егіндай алқаптарында, мал фермаларында кездесіп, талай пікір бөліскенбіз. Жолсапарға шыққанда жұмыс киімін киіп алып, балшық-шалшықты, қоралардың батпағын елемейтін. Ал дағдылы жұмыс күндері кепкі, галифе шалбар мен китель киетін.

Елі Қабидолладай ардақты да асыл ұлының есімін еш ұмытпақ емес. 2012 жылы аудан орталығындағы алаңда ол кісінің ескерткіш-бюсті орнатылды. Өзі іргетасын қалап, 20 жыл басқарған Целинный ауылы Тұрғынбаев ауылы атанды. Абзал азаматтың артында жақсы істерінің ізі, белгісі қалды, оны кейінгі ұрпақ қастерлеп айта жүрері хақ. Өмірден өтсе де көңілден кетпейтін ағаның есімін жерлестері қадір тұтатына күмән жоқ.

Бүкіл ғұмырын ел игілігі үшін жұмсаған Қабидолла Қобыланұлы ұзақ өмір сүре алмаса да есімі үлкен ауылға берілді. Бұл арманы асқақ жанның «Артымда өшпестей ізім қалса» деген тілегінің орындалғаны.

Қабидолла Қобланұлы қандай қызметте жүрсе де, қандай шаруаның болса да шын мәніндегі әрі ұйтқысы, әрі ұйымдастырушысы бола білді. Оған ол тың совхозына жылдың ішінде республика ғана емес, Одақ бойынша ірі де іргелі, әрі үлгілі шаруашылыққа айналдыруы дәлел болса керек. Оның жігер жалыны мен іскер қабілет-дарыны ауданымыздың бірінші хатшысы болып жүргенде айрықша айшықтана түскенін бәріміз де білеміз. Ол мансап биігіне, Абай айтқандай, «екпіндеп ұшып, қыранша самғап...» көтерілген-ді. Нәтижесінде Әуликөл ауданы Қабидолладай көсемі бар ел атанды.

Қабидолла Қобыланұлы халықтың бақытына жаратылған елдің ұлы болды. Кеудесінде жаны, көңілінде ары бар пенденің алды болды. Қуанғанда

сүйінішімізді, ренжігенде күйінішімізді айтатын ақылды қариямыз, ағынды дариямыз болды.

Өмірге келу барда, кету бар. Өмірдің мәні оның ұзақтығында емес, адамның тындырған ісі, қалдырған ізімен өлшенеді. Қабидолла Қобланұлының тындырған ісі, қалдырған ізі сайрап жатыр. Ол мәңгілік.

Қостанай облысы Өуликөл ауданының Шобанкөл ауылын Қ. Тұрғымбаев ауылы деп қайта атау туралы

Қостанай облысы Өуликөл ауданының Шобанкөл ауылын Қ. Тұрғымбаев ауылы деп қайта атау туралы
Қостанай облыстық мәслихаты мен облысы әкімінің (он алтыншы сессия) 1998 жылғы 28 тамыздағы шешімі Қостанай
облысының әділет басқармасында 1999 жылғы 23 ақпанда N 67 тіркелген

Мемлекеттік тілдегі тақырыбында, кіріспесінде және бүкіл мәтін бойынша "селосын", "селосы" сөздер тиісінше "ауылын", "ауылы" сөздермен ауыстырылды - Қостанай облысы әкімдігінің 04.07.2014 № 9 қаулысымен және Қостанай облысы мәслихатының 04.07.2014 № 297 шешімімен (28.08.1998 жылғы редакцияны қараңыз). (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі)

Өуликөл аудандық мәслихатының, Өуликөл ауданы әкімінің, Шобанкөл ауылы тұрғындарының ұсыныстарын және облыстық ономастикалық комиссиясының Шобанкөл ауылын Қ. Тұрғымбаев ауылы деп қайта атау туралы қорытындысын қарап, "Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық құрылымы туралы" Заңның II бабына сәйкес Қостанай облыстық мәслихаты мен Қостанай облысының әкімі шешті:

Қостанай облысы Өуликөл ауданының Шобанкөл ауылы Қ. Тұрғымбаев ауылы болып қайта аталсын. (Мәселе Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Мемлекеттік Ономастикалық комиссиямен келісілген).

<https://bestprofi.com/document/2398704090?0> (жүзінген күні 17.01.2025 жыл)

Әр жылдары жазылған Қабидолла Тұрғынбаевқа арнау өлеңдер

Ақылбек Шайхмет, ақын.

Жетікөл жұлдызы

(Қ.Тұрғынбаевқа арнау
1986 жылы жазылған)

Құт-мекен кең өңірі Жетікөлдің,
Қиындық көрмей, сіре,

жетілер кім?
Бұл жерде деген сөз бар,
сағынғаннан,
Жеріме жетісіне жеті келдім.

Төрт түлік төскейінде,
қырында егін,

Жатқандай ішке бүгіп
сырын көлің.

Қаймақтай піскен сүттің бетіндегі,
Тұр тұнып осы өлкеде

жырым менің.

Боз, көде құнан қойдың
сорпасындай,

Сарғалдақ сары майдың
тортасындай.

Шоктығы көтерілген
үркерлей боп,

Ел жатыр қалың орман
ортасында.

Жетікөл - жеті тарау дастандағы,
Жетікөл - жеті жұлдыз аспандағы.

Бір жұлдыз төсіне кеп орнағандай,
Хатшының еңбегімен асқан бағы.

Қайратты, еңбекпен дос ағаның
Көрмейсің жұмыстан

бір босағаның.

Бойы тік, кең нықты, дара біткен,
Секілді қарағайы осы араның.

Болса да қатарынан ерек бүгін,
Арнаған жақсылыққа ер екпінің.

Сол кезде ұққан елі өл,
үйден бұрын,

Ел қамын ойлап өту керектігін.

Тең көріп бар баласын әр атаның,
Табатын үлкен тілін, бала қамын.

Қуанып жас сәбдей,
жомарт күзде,

Тосатын маржан-дәнге алақаның.

Ақ қайың, жасыл терек арасында,
Керек пе сізге курорт - бәрі

осында.

Біледі бұл ауылда Қабекенді,
Шал түгіл бесіктегі баласы да.

Әсия Беркенова,
Қазақстанның халық ақыны.

Ұлы тұлға

Әулиеқол әсем дала, тұнық көл,
Қасиетін тарихынан біліпті ел.
Әулеткен әулие жер белелін,
Аты мәшһүр туған талай жігіттер.

Асау селдей арындайды

жыр-ағын,
Туған жерді тұғыр қылған

қыраным.

Адалдық пен әділдіктен нәр алып,
Алау қылған адамдықтың

шырағын.

Әулиеқол суы қаусар бал екен,
Қасиетін қайталанбас ән етем.

Ел есінен өшпес аты мәңгілік,
Ұлы тұлға Тұрғынбаев Қабекен.

Мейірімі бүгінге төккен нұр,
Самал болып маңдайлардан

өпсе бір.

Әр сатысын басқан сайын

өмірдің,
Ұлағаттың ұлығы боп өскен ұл.

Еңбекпен тек салған өмір

бедерін,
Кемелдікпен көркемдеген кенерін.

Ардақтаса ел азаматын аяулы,
Бініктетті ол туған жердің беделін.

Алғы алашты абыроймен

таң қылып,
Көрсететін мақпал мінез,

паң қылық.

Елі барда ер қадірін ұмытпас,
Өшпейді аты Қабекеннің

мәңгілік.

Өнеге атты нық қазыққа

байланып,
Жылдар жылжып, өтті, әрине,

ай да анық.

Қайта оралды мекеніне мерейлі,
Мәңгі тұрар нар мүсінге айналып.

Қауқылдасып қарапайым

халықпен,
Тұрған сәтте тең көрінер алыпшын.

Шоялып тұрар туған елдің

тынысын,

Саликалы сабыры мод қалыппын.

Әулиеқол ауданының Құрметті азаматы, Еңбек Ері, аса қадірлі ел ағасы Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаевтың 90 жылдық ас-тойына арнадым

Уа, ассауамағалейкум,
Сәлем бердім елім саған.

Сөзім бүгін ұрандау

Қаңға сіңген бүгін, кеше,
Елім той, - деп дүбірлесе.

Догдым менің сөйгүлікше

сылаңдау.

Шабыттанып тұрсам-дағы,
Жардың жолы бұрандау.

Ауыр екен, қиын екен,

атыр-ай,

Ауаққа жыр арнау.

О, Қабеке, үлкен-қия,
Қарамай-ақ жасына,

Минажол қия келді

бүгін басыңа.

Досқа толып айналып,
Тік көтерді байрағын.

Мен де бүгін шабыттанып

сыйрадым.

Асыл аға, сенсің, десем,
Қол соғады минау ел.

Көңілің еткен, өмірің еткен,
Әулиеқол аймағын.

Ер атаңнан жан аға,
Ас-тойыңа жырдың тұңғар

байлады.

Білесіз-ау жек көреді

жасалғанды ел,

Жеткізбей-ақ қойды маған

арман-бел.

«Асанқайғы» болса-дағы,
Менің ата мекенім

«Қояндыағаш»,

Күдік қаным тамған жер.

Өзің барсаң құймдесен

көңілде,

Өнегенің өрніде.

Сенің саған жүзін артты

елің де,

Берік болдың елің артқан

сенімге.

Аға осыдан 10 жыл бұрын,
80 жылдық тойыңда.

Өзіңізге жыр арнағам,
Қостанайдың төрінде.

Басымызда күнде-күнде,
Дүбірлі той, мұндай күн.

Бола бермес.

Ақыл айтсаң мыңдаймын.

Соғау бір жыл

Алдымыздан қарсы

алғанда өзіңіз.

Атқосынсы болып келесіз,
Сәкен, Гафу, Сырбайдың.

Бұл өмірге басты бағдым.

Әлі күнге басымсың.

Өткір едің, салмақты едің.

Ұлтқандай тасты ыңы.

Ғалым едің, жасын едің

жан-аға.

Ел басқару болды сенің

басты ісің.

Ұрпақ басын мәуелі еттің,

Отаным, - деп әулеттің.

Жігеріңіз жаса құсың.

Сен тірісің, сапар ішектің

өлмеске,

Жаспен аға жастысың,

Көрдің оны кеше ғана.

Өзіңе арнап аңыздарда

тас мүсін.

Осалдық пен салақтық,

Боп көрмеген құлық екен

ісінде,

Қасиетің туға біткен бойыңа,

Байқап көрсем әлі күнге

күйінде.

Өміріңді өнегесе бағаландар

өзіңді.

Бір норуң армандайды

түсінде.

Аға, бұл мен бақыттымын,

Бұл сөзім де күйінде,

Сұқпатысың әзімің,

Дастарқандас боп көрсенім

үйім де.

Өмірің басы бейнет,

Арты зейнет, арты бақ.

Әне жастар «Жетікөлді»,
Жеті жақпа жастырап.

Өзен тасып, бұлақтарың

сарқырап.

Бүгін, аға, ірілігіңді,

тірілігіңді дәлелдеп,

Елдің жүзін артып аң,

Тұрсың әне ескерткісі боп.

Тура берің қасқайып,

Өр төсіңде Алтын Жұлдыз

жарқырап.

Тоғайбай БАБЫР

ТУҒАН ЖЕРДІҢ ҚЫРАНЫ ЕДІҢ

Төсекте ауырып жатса ағамыз деп,
Жүргенде көңіл сұрап барамыз деп.
Тек, әттең, ойламаппыз өзіңізден,
Бір сәтте айырылып қаламыз деп.
Айналың, қадірлі аға, жыр-елеске,
Жалғаны бұл өмірдің осы емес пе.
Жұлдыздай ағып түскен, ғайып болдың,
Амал жоқ, аға, сізге «қош» демеске.
Жігіт боп жалындыдың, жарқылдыдың,
Ешқашан қиын істен тартынбадың.
Жасасаң адамдарға жақсылықты,
Бұлақтай таудан аққан саркылмадың.
Өткіздің өміріңді ашық-жарқын,

Көтердің Әулиеқолдың атақ-даңқын.
Есімің бүкіл елге мәшһүр болды,
Өзіңе мәңгі риза туған халқың.
Ағажан, арттағыға сөзің қалды,
Нұр шашқан жылы шұрай жүзің қалды.
Сая ұрпақ айтып жүрер аңыз қылып,
Туған жер топырағында ізің қалды.
Қыран ең аспандағы қанат қаққан,
Ұлан ең еңбегіңмен елге жаққан.
Барасың пырақ мініп тыныстауға,
Торқадай жұмсақ болсын жерің жатқан.

Ғұмар АХМЕТЧИІ.

ЖАҢҒЫРЫП ЖЕР БЕТІНДЕ ЖАТАР АТЫҢ

Жатмыштан адамзаттың жоқ асқаны,
Деп едік қара бұлтты толастады.
Айырылып Әулиекөл арысынан,
Мұңайып, мұнартып тұр көк аспаны.
Қайғыдан жүрек сыздап жаншылады,
Сөнгендей адамзаттың шамшырағы.
Егілген еліміздің аққан жасы,
Жаңбыр бот қара жерге тамшылады.
Адал жан ақ пейілін жасыра ма?
Айтамын көңіл кәрі, жасыңа да.
Адамдық, адалдықтың ақ жалауы,
Өмірден өтті бүгін асыл аға.
Қайғысын қайтсем елдің тарата алам?
Бата алып ақ сақалды бар атадан,
Бастаған еңбек жолын ерте есейіп,
Болса да жасөспірім қара табан.
Мейімай нөпір істің ауырына,
Төзімді тізгін қылып тапшысына.
Кешегі кен дәланың көшін бастап,
Айналған Әулиекөл басшысына.
Болар ма дауа елдің күйігіне?
Күйзелген қайғыдан дос күйі міне.
Ізбасар інілерін жетелеген,

Өзінің шыққан мұнар бийігіне.
Жайқалтқан кең жазықты, бұла тыңды,
Ардақтап ел мен жұртың жүр атыңды.
Өзіңнен өнеге алған азаматтар,
Жетелер енді өмірге Мұратнұрды.
Өмірдің таттың көп пе, аз ба дәмін,
Шаттық қып шаңырақтай маздағанын.
Қайтерсің тәңірімнің жалғызыңның,
Қызығын көруге тек жазбағанын.
Сұм тағдыр жаңылды ма жазатайым?
Шуақты шілде болды азелы айың.
Ұрпаққа ұлағатың үзілмесін,
Фәниден бақиға өткен ағатайым.
Жұртыңның түсерсің-ау жиі есіне,
Жақсыға жақұттай сөз тиесі де.
Әуелі Әулиекөл иесі едің,
Тілекші бол, айналып киесіне.
Жаңғырып жер бетінде жатар атың,
Жастардың атасы едің бата алатын.
Тәңірім рухыңды биіктетіп,
Пейіштің сыйласын тек шапағатын.

Әсия БЕРКЕНОВА,
халық ақыны.

Еңбек Ері Тұрғынбаев Қабидолла Қобыланұлының туғанына 90 жыл және қайтыс болғанына 20 жылдық асына

Бір перзентін Сарыарқадай
даламның,
Тұрғынбаев Қабидолла
ағамның.
90 жасын бүгін атап
жатқанда,
Қалайша мен жырға қоспай
қаламын.
Абырой-атақ өздігінен
келе ме,
Бар өмірі ағамыздың өнеге.
Бірге жүрген адамдардың
ішінде,
Бұл кісіні кім бар жақсы
демеген.
Зор қабілет болды ағаның
бойында,
Іс жасады жоспарлармен
қойылған.
Күндіз-түні еңбек етіп еліне,

Алга апару болды жалғыз
ойында.
Сөзімізде болмасыншы
қаталық,
Үлкеннен де, кішіден де
бата алып.
Еңбегінің арқасында топ
жарып,
Социалистік Еңбек Ері
атанды.
Уа, ағайын, қош келдіңіз,
бәріңіз,
Көзін көрген үлкен-кіші,
кәріңіз.
Қабидолла ағамызды
еске алып,
Құрметпенен шараны
өткізейік бәріміз.
Тұрғын ДОСМАҒАНБЕТ

«Абзал жанға лайықты құрмет» бюст ашылу сәті

*Қ. Қ. Тұрғынбаев – Әуликөл ауданының Құрметті азаматы.
2012 жылы орталық алаңда бюсті ашылды*

Кітаптар:

1. Қазақ ССР [Мәтін] : 4 томдық қысқаша энцикл. / бас ред. Р. Нұрғалиев. – Алматы, 1987. – Т. 2. – Б. 548.
2. Қостанай облысының танымал тұлғалары. Ауыл шаруашылығына еңбегі сіңген қызметкерлер=Известные люди Костанайской области.

Заслуженные работники сельского хозяйства [Мәтін] 5 бөлім / ред. алқа : Қадырменова А. К., Тащанова С. Н. ; құраст.: Қадырменова А. К., Морозова О. А. ; ауд.: Ахметова А. К., Қадырменова А. К. – Қостанай : б.и., 2019. – 114 б.: суретті. - (Рухани жаңғыру).

3. Мырзағожин Қанапия. Қарадан шыққан хан сыңайлы. Қостанай, «Шапақ» ЖШС баспасы, 2013. – 14–26 бет.
4. Тұрғынбаев Қ. Қ. Издену табыс көзі. / әдеби өңдеген Қ. Әлімов. Алматы, «Қайнар», 1975. – Б. 112.
5. Хасенов, Е. Өнегелі ғұмыр [Мәтін] : повесть / Е. Хасенов. – Костанай : Қостанай баспа үйі, 1998. – 262, [2] б.

Ол туралы мақалалар:

1. Ағытаев, И. Білікті басшы, біртуар азамат [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. туралы] / И. Ағытаев // Әулиекөл тынысы. – 1993. – 25 қыркүйек. – Б. 2.
2. Алпысбаева, Айнагүл. Целинный орта мектебіне – 50 жыл [Мәтін] / Айнагүл Алпысбаева // Әулиекөл. – 2015. – 16 шілде. – Б. 3.
3. Аулым – алтын бесігім : [Тұрғынбаев пен Қосағал ауылдар туралы] / дайындаған Жұмакүл Сыздықова ; суреттерді түсірген Жанат Байділдинова // Әулиекөл. – 2014. – 23 қазан. – Б. 3–5.
4. Ахметов, Құттыбай. Асыл аға [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, аяулы азамат Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 80 жыл / Құттыбай Ахметов // Қостанай таңы. – 2007. – 3 шілде. – Б. 5.
5. Ахметов, Құттыбай. Нар тұлға [Мәтін] : Облыстық ақпарат және қоғамдық келісім басқармасының бөлім бастығы Құттыбай Ахметовтың сөзі / Құттыбай Ахметов // Әулиекөл. – 2002. – 26 шілде. – Б. 2.
6. Аязбаева, Гаухар. Туған жерге туынды тік [Мәтін] : [Социалистік Еңбек Ері Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаев] / Гаухар Аязбаева // Қостанай таңы. – 2017. – 30 маусым. – Б. 19.
7. Аязбаева, Гаухар. Туған жерге туынды тік [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. туралы] / Гаухар Аязбаева // Әулиекөл. – 2017. – 5 шілде. – Б. 4–5.
8. Бабыр, Тоғайбай. Әулиекөл ауданының Құрметті азаматы, Еңбек Ері, аса қадірлі ел ағасы Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаевтың 90 жылдық ас-тойына арнадым [Мәтін] : [өлең] / Тоғайбай Бабыр // Әулиекөл. – 2017. – 3 тамыз. – Б. 4.
9. Байжанов, Ж. Өшпейтін із қалдырған [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, аяулы азамат Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 80 жыл / Ж. Байжанов // Қостанай таңы. – 2007. – 3 шілде. – Б. 5.

- 10.Баязид, Жолбарыс қажы. Дала рухына тағзым [Мәтін] : [өлеңдер : автордың фотосы бар] / Ж. қ. Баязид // Қостанай таңы. – 2014. – 20 наурыз. – Б. 7.
- 11.Беркенова, Әсия. Жаңғырып жер бетінде жатар атың [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. арнау] / Әсия Беркенова // Әулиекөл тынысы. – 1997. – 19 шілде. – Б. 3.
- 12.Беркенова, Әсия. Ұлы тұлға [Мәтін] : [өлең] / Ә. Беркенова // Әулиекөл. – 2012. – 19 шілде. – Б. 2.
- 13.Досмағамбетов, С. Абзал жан, Әулиекөл азаматы, Еңбекпен көтерілген ғажап аты [Мәтін] : [Қ. Қ. Тұрғынбаев туралы] / С. Досмағамбетов // Әулиекөл. – 2007. – 12 шілде. – Б. 4–5.
- 14.Досмағамбетов, С. Қ. Нар тұлға [Мәтін] : С. Қ. Досмағамбетовтың салтанатты жиналыста сөйлеген кіріспе сөзі / С. Қ. Досмағамбетов // Әулиекөл. – 2002. – 26 шілде. – Б. 1.
- 15.Досмағамбетов, Сағындық. Аты аңызға айналған Тұлға [Мәтін] : [Еңбек Ері Қабидолла Қобланұлы Тұрғынбаевтың туғанына 90 жыл және қайтыс болғанына 20 жыл] / Сағындық Досмағамбетов // Әулиекөл. – 2017. – 5 шілде. – Б. 3.
- 16.Досмағамбетов, С. Есімі ел есінде [Мәтін] : [Қ. Тұрғынбаевты еске алу] / С. Досмағамбетов // Әулиекөл. – 2005. – 7 қаңтар. – Б. 1.
- 17.Досмағамбетов, С. Менің Қабекем [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. туралы] / С. Досмағамбетов // Әулиекөл тынысы. – 1997. – 19 шілде. – Б. 3.
- 18.Досмағанбет, Тұрғын. Еңбек ері Тұрғынбаев Қ. Қ. туғанына 90 жыл және қайтыс болғанына 20 жылдық асына [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. арнау] / Тұрғын Досмағанбет // Әулиекөл. – 2017. – 3 тамыз. – Б. 4.
- 19.Еңбек Еріне ескерткіш орнатылды [Мәтін] : [Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 85 жыл толуына орай] / [Газ. Ред.] // Наш Костанай. – («Біздің Қостанай» қосымшасы) – 2012. – 24 шілде. – Б. 5.
- 20.Ермухамбетов, Б. Нар тұлға [Мәтін] / Б. Ермухамбетов // Әулиекөл. – 2002. – 26 шілде. – Б. 1.
- 21.Жаңбыршынов, Зейнолла. Нар тұлға [Мәтін] : «Москалев» ЖШС-нің директоры Зейнолла Жаңбыршыновтың баяндамасы / Зейнолла Жаңбыршынов // Әулиекөл. – 2002. – 26 шілде. – Б. 2.
- 22.Кәдірұлы, Мырзабек. Қазақ мектебін сақтап қалды [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, аяулы азамат Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 80 жыл / Мырзабек Кәдірұлы // Қостанай таңы. – 2007. – 3 шілде. – Б. 5.
- 23.Қабден, Әкімбек. Қақаң еңбектің ғана Ері емес, ақылдың да кені еді [Мәтін] : [Еңбек Ері Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаевты еске алу] / Әкімбек Қабден // Әулиекөл. – 2017. – 5 шілде. – Б. 4.

- 24.Қабиев, Қайырбек. «Немене, бүкіл ауылдың адамдарын соттамақсындар ма?» [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, аяулы азамат Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 80 жыл / Қайырбек Қабиев // Қостанай таңы. – 2007. – 3 шілде. – Б. 4.
- 25.Мақанов, Қабдолла. Кемел басшы, ақылды ұстаз еді [Мәтін] : [Тұрғынбаев Қ. туралы] / Қабдолла Мақанов // Әулиекөл. – 2017. – 5 шілде. – Б. 4.
- 26.Махметов, Есмұқан. Әулиелі елдің әз ұлы [Мәтін] : [Социалистік Еңбек Ері Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаев туралы] / Есмұқан Махметов // Қостанай таңы. – 2019. – 13 қараша. – Б. 8.
- 27.Махметов, Есмұхан Хажымұратұлы. Нар тұлға [Мәтін] : Есмұхан Хажымұратұлы Махметовтың Қабекеннің дұғасында сөйлеген сөзі / Есмұхан Хажымұратұлы Махметов // Әулиекөл. – 2002. – 26 шілде. – Б. 3.
- 28.Мырзағожин, Қанапия. Ел ағасы атанған [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері Қабидолла Тұрғынбаев туралы бір үзік сыр / Қанапия Мырзағожин // Егемен Қазақстан. – 2016. – 13 қаңтар. – Б. 12.
- 29.Рамазанұлы, Балтабай. Ұйымдастырушылық қабілеті зор болды [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, КСРО және Қазақстан Республика Жоғарғы кеңестерінің бірнеше мәрте депутаты, аяулы азамат Қабидолла Тұрғынбаевтың туғанына 80 жыл / Балтабай Рамазанұлы // Қостанай таңы. – 2007. – 3 шілде. – Б. 5.
- 30.Сыздықова, Жұмакүл. Тоқсан жылдық тарихы бар шаруашылық [Мәтін] : Шағын ауылдың үлкен тағдыры / Жұмакүл Сыздықова // Әулиекөл. – 2020. – 4 маусым. – Б. 3–6.
- 31.Тұрмағамбетов, Аманболған. Көрмеге келушілер көп болды [Мәтін] : [Әулиекөлде Қ. Тұрғынбаевқа арналған «Еңбек – өмір» деген көрме ұйымдастырылды] / Аманболған Тұрмағамбетов ; суреті бар // Әулиекөл. – 2012. – 20 шілде. – Б. 3.
- 32.Хакімжанова, Жұмакүл. Қабидолла Тұрғынбаевты еске алды [Мәтін] : [Еңбек Ері] / Жұмакүл Хакімжанова // Қостанай таңы. – 2017. – 12 шілде. – Б. 2.
- 33.Хасенов, Ермекбай. Абзал жанға лайықты құрмет [Мәтін] : [Қ. Тұрғынбаевқа мүсін орнатылады] / Ермекбай Хасенов ; Суреттерді түсірген автор // Қостанай таңы. – 2012. – 8 маусым. – Б. 7.
- 34.Хасенов, Ермекбай. Аяқталмаған әңгіме [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері, марқұм Қабидолла Қобыланұлын еске алу / Ермекбай Хасенов // Қостанай таңы. – 1997. – 2 қыркүйек. – Б. 7.
- 35.Хасенов, Ермекбай. Ер есімі – ел есінде [Мәтін] : [Қ. Тұрғынбаевқа Әулиекөлде мүсін қойылды] / Ермекбай Хасенов ; коллажды жасаған Д. Власенко // Қостанай таңы. – 2012. – 18 шілде. – Б. 1, 5.

- 36.Хасенов, Ермекбай. Кішіпейілділікті жаны сүйетін [Мәтін] : [Социалистік Еңбек Ері Қабидолла Қобыланұлы Тұрғынбаев туралы] / Ермекбай Хасенов // Әулиекөл. – 2018. – 8 ақпан. – Б. 3 ; 15 ақпан. – Б. 3.
- 37.Хасенов, Ермекбай. Қадамы құтты қайраткер еді [Мәтін] : Социалистік Еңбек Ері Қабидолла Тұрғынбаев туралы бір үзік сыр / Ермекбай Хасенов // Қостанай таңы. – 2010. – 30 желтоқсан. – Б. 11.
- 38.Шаяхмет, Ақылбек. Жетікөл жұлдызы [Мәтін] : Қ. Тұрғынбаевқа арнау / Ақылбек Шаяхмет // Әулиекөл. – 2024. – 19 шілде. – Б. 2.

Фотосуреттер

*Қ. Қ. Тұрғынбаев Кеңес Одағының Батыры И. Я. Сьяновпен бірге.
«Целинный» совхозы. 1975 жыл (Н. И. Ефименконың жеке мұрағатынан)*

*Қостанай облыстық партия активінің қатысушылары Д. А. Қонаевпен.
Қ. Қ. Тұрғынбаев – бірініші қатар, оң жақтан екінші. Қостанай қ. 1983 ж.*

*Қ. Қ. Тұрғымбаев Семизвер ауданының озаттар слетінің қатысушыларымен.
4 ақпан 1984 ж.*

*Семизверный ауданынан ХХІ Қостанай облыстық партия конференциясының делегаттары.
Екінші қатарда сол жақтан екінші – Қ. Қ. Тұрғымбаев.
Қостанай қ. 1976 ж.*

От составителя

Золотой страницей в историю Костанайской области вписаны годы освоения целинных и залежных земель. За эти годы наш край невиданно изменился, превратившись из слаборазвитой окраины в регион с развитым сельским хозяйством и бурно развивающейся промышленностью. Со времен целины Костанайская область стала главной житницей Казахстана.

За годы целины в области было освоено свыше 4 миллионов гектаров новых земель, а общая посевная площадь превысила 5 миллионов гектаров. Это в 4 раза больше, чем в 1953 году. Было организовано свыше 150 совхозов, построено более 100 крупных благоустроенных поселков. С целинных земель ежегодно вплоть до 1990 года в нашей области собирали более 4 миллионов тонн зерна и сдавали государству свыше 3 миллионов тонн. За всеми этими цифрами стоит колоссальный труд простых хлеборобов и руководителей разного уровня. Целина досталась великим трудом многотысячного коллектива хлеборобов и животноводов Костанайской области.

За самоотверженный труд по освоению целины 62 костанайца получили звание Героя Социалистического Труда. Среди них наш земляк, первоцелинник, государственный и партийный деятель, Герой Социалистического Труда Кабидолла Кублан-улы Тургумбаев.

Литература систематизирована по разделам.

Материал в обзоре представлен на казахском и русском языках.

Отбор материала закончен в январе 2025 года.

Библиографический обзор предназначен для широкого круга читателей.

Материал обзора отражен на сайте: <http://auliekol-cbs.kz/ru/>

Биография

Кабидолла Кублан-улы Тургумбаев – крупный государственный и общественный деятель, талантливый вождь, человек выдающихся способностей, наделенный даром необычайной доброты, порядочности и природного очарования. Он вышел из самых низов, от подпаса до известного всей республике и Союзу руководителя, Героя Социалистического труда, депутата Верховных Советов СССР и Казахстана.

К. К. Тургумбаев родился 2 января 1930 года в п. Лукьяновка, Семиозерного района. С сентября 1936 года по май 1940 года учился в Абайской начальной школе, затем в июне 1945 года окончил 9 классов Семиозерной средней школы.

Заменяя ушедшего на фронт Великой Отечественной войны отца, в 1941 году прервал учебу. У матери на руках остались четверо детей. Кабидолла был за старшего, старался во всем помогать матери. Заботился о доме, участвовал в посевной, на сенокосе, на сборе колосков, трудился на пастбище. Мальчишки тогда заменили ушедших на фронт мужчин. Вот и он работал до темных кругов в глазах. Он знал, что стране, фронту нужен хлеб. Нужны продукты. Нужно было и семью кормить. А жилось, как и всем тогда, голодно.

Отец его погиб, семья это тяжело пережила. Кабидолла думал не об учебе, а только о том, что надо помогать. Его отличие было в том, что он работал не как вол, а энергично брался за любое дело и вкладывал в него все свое трудолюбие. Паренька заметили старшие – сначала он был секретарем сельсовета, старшим животноводом, а потом и управляющим.

В 1946 году окончил курсы зоотехников, начал работать на отделении совхоза «Диевский». Уже здесь проявился его профессиональный и организаторский талант, отделение было в совхозе на хорошем счету. Заочно окончил Казахский государственный институт сельского хозяйства в Алма-Ате, получил диплом агронома.

С августа 1946 года по март 1947 года работал младшим зоотехником колхоза им. Абая Семиозерного района. В марте 1947 года был избран секретарем Первомайского аулсовета, где работал до апреля 1951 года. С апреля 1951 года по июль 1952 года служил в рядах Советской Армии. Курсант Ленинградского военно-инженерного училища имени А. А. Жданова. Однако в 1952 году пришлось прекратить учебу, был уволен в запас. С июля 1952 года по апрель 1960 года работал зоотехником, управляющим совхоза «Диевский».

Его громкая слава пришла на время освоения целинных и залежных земель. В мае 1960 года тогда еще мало кому известного агронома Тургумбаева назначили директором вновь созданного на окраине Семиозерного района совхоза

«Целинный». Должность была, а совхоза не было – только вековая степь. Но уже на следующий год в основном сформировался поселок со всеми необходимыми атрибутами безбедного проживания: жильем, школой, больницей, клубом, магазинами, пекарней, МТМ. «Целинный» был «зеленым оазисом в пшеничном поле». Здесь вырастили фруктовый сад, в котором разместили профилакторий для трудящихся. Заложили свой парк Победы, при школе соорудили стадион. Ни от кого-то по наследству досталось – сами строили...

Совхоз «Целиный» возник позже других. Новый директор повел дела уверенно, широко, с новаторским размахом. Именно в «Целинном» зародились и подтвердили свою жизнестойкость механизированные отряды, противоэрозийная влагосберегающая технология возделывания зерновых. Совхоз славился и образцово поставленным животоводством. Двадцать лет (с апреля 1960 года по декабрь 1980-го) К. Тургумбаев возглавлял совхоз «Целинный». Большую часть этого срока находился в передовых по району. Неоднократно по разным показателям совхоз занимал первые места по такой мощной сельскохозяйственной области, как Кустанайская. В совхозе трудилось более 3500 человек.

В декабре 1980 года избран первым секретарем Семиозерного районного комитета Коммунистической партии Казахстана Кустанайской области (ныне – Аулиекольский район Костанайской области) и работал на этом посту до прекращения деятельности КПСС в августе 1991 года.

19 июля 1981 года К. К. Тургумбаеву Указом Президиума Верховного Совета СССР было присвоено звание Героя Социалистического Труда с

вручением ордена Ленина и Золотой звезды «Серп и молот». Радостная весть застала Кабидоллу Кублан-улы уже на посту первого секретаря Семиозерного райкома партии. Большой пост – это и большая ответственность. Именно так расценил наш герой новое назначение. Начались секретарские хлопоты и заботы теперь уже в масштабах района.

В последующие годы он руководил Семиозерным районом, для экономического развития которого отдавал свои знания и опыт, свою энергию и организаторский талант. С 1993 года – на заслуженном отдыхе.

23 октября 1996 года ему присвоено звание «Почетный гражданин Семиозерного района».

Р Е Ш Е Н И Е

Семиозерного районного Маслихата первого
созыва /тринадцатая сессия/

с.Семиозерное

23 октября 1996 года

О присвоении звания "Почётный
гражданин Семиозерного района".

СЕМИОЗЕРНЫЙ РАЙОННЫЙ МАСЛИХАТ

Р Е Ш И Л:

За большой личный вклад в социально-экономическое развитие района, многолетнюю, плодотворную работу в сельском хозяйстве, партийных и советских органах присвоить звание "Почётный гражданин Семиозерного района".

ТУРГУМБАЕВУ КАБИДОЛЛЕ КУБЛАН-УЛЫ – начальнику районной семенной инспекции.

Председатель
тринадцатой сессии районного
Маслихата

Секретарь
районного Маслихата

Б.Кунеков

В.Хруслов

Жил в районном центре Семиозерное (в 1997 году переименовано в Аулиеколь). Скончался 9 июля 1997 года. Согласно завещанию похоронен на бывшей главной усадьбе совхоза – селе «Целинный» (с 1997 – село Шобанколь).

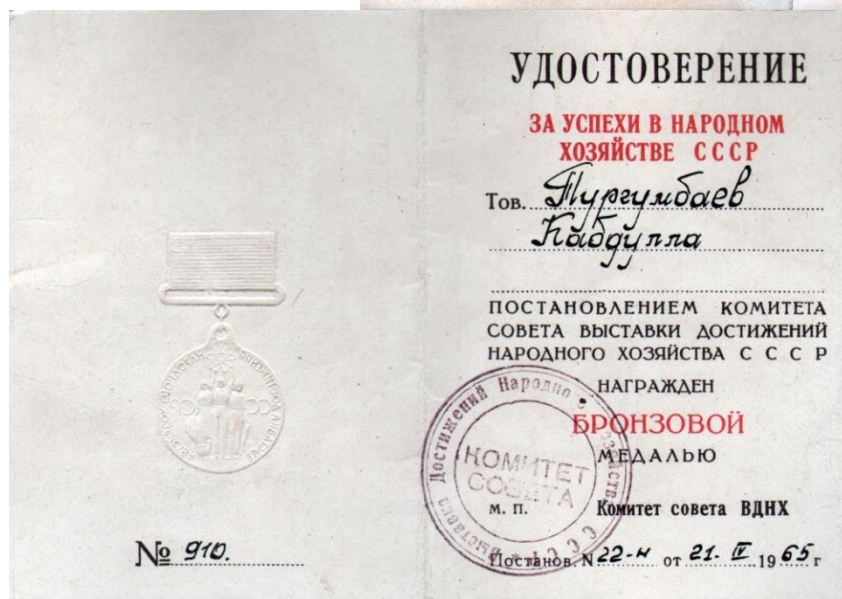
В 1999 году село Шобанколь переименовано в село имени Кабидоллы Тургумбаева.

Биография короткая, но работая на этих должностях Кабидолла Кублан-улы внес неопенимый вклад в экономическое и социальное развитие района. Высоко оценены труды этого трудолюбивого человека. Он заслуженный работник сельского хозяйства, неоднократно избирался депутатом Верховного Совета СССР и Казахской ССР, был делегатом XXII и XXVII съездов КПСС и четырех съездов Компартии Казахстана.

Собрав все личные документы Кабидолла Кублан-улы передал на госхранение в Аулиекольский региональный государственный архив подлинные документы по награждению: орденская книжка на ордена Ленина, «Трудового Красного знамени», «Октябрьской революции», о присвоении звания Героя Социалистического труда, удостоверения к значкам «Отличник народного просвещения», «Заслуженный работник сельского хозяйства», удостоверения к медалям «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «За освоение целинных земель», «Ветеран труда» и многих юбилейных медалей и значков. Также депутатские удостоверения, мандаты, почетные грамоты, дипломы, доклады, тезисы, выступления первого секретаря Коммунистической партии Казахстана и фотографии. Кроме этих документов, на хранении имеются видеодокументы с интервью и воспоминаниями Махметова Е. К. и Игнатенко В. П. о Тургумбаеве К. К.

14 февраля, 1948 год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

№ 39095

Победа коммунизма зависит от людей, и коммунизм строится для людей. Каждый советский человек своим трудом приближает торжество коммунизма. Успехи коммунистического строительства несут изобилие и радостную жизнь всем, еще выше поднимают могущество, честь и славу Советской Родины.

Тов. Тургулбаев
Кабдулла

КОМИТЕТОМ
СОВЕТА ВЫСТАВКИ ДОСТИЖЕНИЙ
НАРОДНОГО ХОЗЯЙСТВА С С С Р

УТВЕРЖДЕН

участником ВДНХ СССР

196 5 г.
м. п. Комитет Совета ВДНХ

Из Программы КПСС

„ЗА ДОБЛЕСТНЫЙ ТРУД. В ОЗНАМЕНОВАНИЕ
100-ЛЕТИЯ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
ВЛАДИМИРА ИЛЬИЧА ЛЕНИНА“

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Тургулбаев
Кабдулла
Кублан - Уелп

ОТ ИМЕНИ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР
НАГРАЖДЕН ЮБИЛЕЙНОЙ МЕДАЛЬЮ
„ЗА ДОБЛЕСТНЫЙ ТРУД.
В ОЗНАМЕНОВАНИЕ 100-ЛЕТИЯ
СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
ВЛАДИМИРА ИЛЬИЧА ЛЕНИНА“

Секретарь исполкома
Селимовского
районного
Совета депутатов трудящихся

М. П. Решение
23 марта 1970 года.

ҚАЗАҚ ССР ЖОҒАРҒЫ СОВЕТІ ПРЕЗИДИУМЫ

Қабдулла Қобланұлы
Турғынбаев жолдасқа

Қазақ ССР Жоғарғы Советі
Президиумының 1970 ж. 6 наурызтегі

Указы бойынша Қазақ ССР інің еңбек
сіңірген ауыл шаруашылығы
қызметкері құрметті атағы берілді.

Қазақ ССР Жоғарғы Советі
Президиумының Председателі
Қазақ ССР Жоғарғы Советі
Президиумының Секретарі

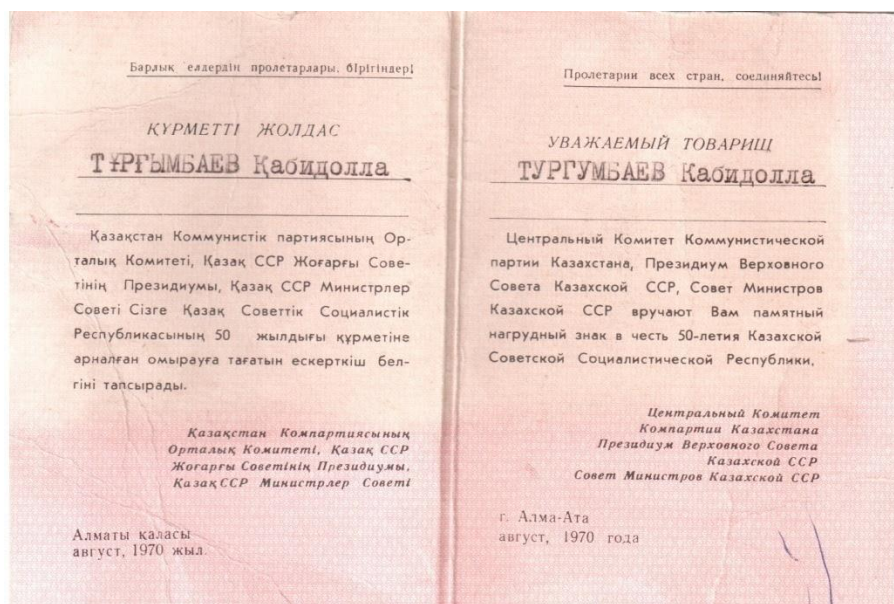
ПРЕЗИДИУМ ВЕРХОВНОГО СОВЕТА КАЗАХСКОЙ ССР

Товарищу Тургулбаеву
Кабдулле Кубланұлы

Указом Президиума Верховного Совета
Казахской ССР от 6 ноября 1970 г.
присвоено почетное звание заслу
женного работника сель
ского хозяйства Казахской ССР.

Председатель Президиума
Верховного Совета Казахской ССР
Секретарь Президиума
Верховного Совета Казахской ССР

22 сентября 1971 г.

Барлық елдердің пролетарлары, бірігіңдер!

КҰРМЕТТІ **К. ТУРГУМБАЕВ**

ЖОЛДАС

Қазақстан Коммунистік партиясының Орталық Комитеті, Қазақ ССР Жоғарғы Советінің Президиумы, Қазақ ССР Министрлер Советі Сізге Қазақстанда тың жерлерді игерудің 20 жылдығы құрметіне арналған омырауға тағатын белгіні тапсырады.

Қазақстан Компартиясының
Орталық Комитеті
Қазақ ССР Жоғарғы
Советінің Президиумы
Қазақ ССР Министрлер Советі

Алматы қаласы
1974 жыл.

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

УВАЖАЕМЫЙ ТОВАРИЩ
ТУРГУМБАЕВ К.

Центральный Комитет Коммунистической партии Казахстана, Президиум Верховного Совета Казахской ССР, Совет Министров Казахской ССР вручают Вам памятный нагрудный знак в честь 20-летия освоения целинных земель в Казахстане.

Центральный Комитет
Компартии Казахстана
Президиум Верховного Совета
Казахской ССР
Совет Министров Казахской ССР

г. Алма-Ата
1974 г.

„ПОБЕДИТЕЛЬ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
СОРЕВНОВАНИЯ 1974 ГОДА“

Знак учрежден
Центральным Комитетом КПСС,
Советом Министров СССР,
ВЦСПС и ЦК ВЛКСМ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

ТУРГУМБАЕВ
КАБИДОЛЛА
КОБЛАН - УЛЫ

награжден знаком

„ПОБЕДИТЕЛЬ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО
СОРЕВНОВАНИЯ 1974 ГОДА“

Постановление Исполкома Областного
го Совета д/т и президиу-
ма Областного Совета проф-
соездов № 38/38
10 января 1974 г.

М. П. (подпись) (подпись)

„УДАРНИК ДЕВЯТОЙ ПЯТИЛЕТКИ“

Знак учрежден
Центральным Комитетом КПСС,
Советом Министров СССР,
ВЦСПС и ЦК ВЛКСМ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Тургумбаев К.
Коблан - Улы

награжден знаком

„УДАРНИК ДЕВЯТОЙ ПЯТИЛЕТКИ“

Постановление Кустанайского
областного
депутатов исполнительного
и высвободившего
24 января 1974 г.

М. П. (подпись) (подпись)

Немало уже лет прошумело над нашей великой степью, которая потеряла своего славного сына. Но он живет в своих свершениях, в благодарной памяти своих современников и преемников. Порою кажется, что он рядом с нами сейчас и навсегда. Он отдал все, что имел, даже самое ценное – жизнь – своему родному краю и тем, кому суждено стать наследниками и славы, и заветов подлинного Героя. Его имя внесено в энциклопедию «Костанайская область».

По улице Шакшак Жанибека в селе Аулиеколь в доме, где проживал Тургумбаев последние годы, установлена мемориальная доска. Его именем названы сельский округ им. К. Тургумбаева и улица в селе Аулиеколь. Также его именем названа улица в селе Тимофеевка, что находится в 50 км от районного центра. В 2012 году Герою Социалистического труда К. Тургумбаеву на центральной площади открыт бюст.

Книги о нем:

1. Бухметов, К. Уроки Тургумбаева [Текст] : [Почетный первоцелинник Кабидолла Тургумбаев] / К. Бухметов // Қостанай – тың планетасы / Ө. Е. Шөкеев [т. б.] – Қостанай, 2004. – С. 209–212.
2. Қостанай облысының танымал тұлғалары. Ауыл шаруашылығына еңбегі сіңген қызметкерлер=Известные люди Костанайской области. Заслуженные работники сельского хозяйства [Мәтін] 5 бөлім / ред. алқа : Қадырменова А. К., Тащанова С. Н. ; құраст.: Қадырменова А. К., Морозова О. А. ; ауд.: Ахметова А. К., Қадырменова А. К. – Қостанай : б.и., 2019. – 114 б.: суретті. – (Рухани жаңғыру).
3. Сулейманов, Г. Г. Учитель [Текст] : [о Первом секретаре Семиозерного райкома Компартии Казахстана Тургумбаеве] / Г. Г. Сулейманов. – Қостанай : Костанайский печатный двор, 2017. – 308, [4] с.+8 с. фото.
4. Сулейменовы, М. и Р. Диевка, ты на земле одна [Текст] / М. Р. Сулейменовы. – Қостанай : ТОО «Издательский дом», 2018. – 299, [1] с. : ил.
5. Тургумбаев Кабидолла [Текст] : За миллиард пудов зерна // Қостанайлықтар – Еңбек Ерлері = Костанайцы – Герои Труда / бас ред. К. Ү. Укин ; Костанайский областной филиал общественного объединения «Организация ветеранов РК» – Қостанай, 2018. – С. 100.
6. Тургумбаев Кабидолла Кобланулы [Текст] : [уроженец Аулиекольского района – Герой Соц. Труда] // Костанайская область : энциклопедия : 70-летию области посвящается / Костанайский социально-технический университет. – Алматы, 2006. – С. 662.

7. Тургумбаев Кабидолла Кублан-Улы [Текст] : [Герой Социалистического Труда (1981)] // Казахская ССР : 4-томная. крат. энцикл. / гл. ред. Р. Н. Нурғалиев. – Алма-Ата, 1988. – Т. 2. – С. 523.
8. У диевцев есть повод для гордости [Текст] : [Кабидолла Кобланулы Тургумбаев] // Сулейменов М. Диевка, ты на земле одна / М. Сулейменов ; [редкол.: В. И. Захарченко, О. А. Ли] – Костанай, 2018. – С. 60–61.
9. Черныш, П. Слово о Родине [Текст] / П. Черныш , Ф. Филиппов , С. Досмагамбетов. – Костанай : Костанайский печатный двор, 2005. – 422 с.
10. Шакиров, Я. Его университеты [Текст] : [Герой Социалистического Труда К. К. Тургумбаев] / Я. Шакиров // В краю хлеба и металла : Жизнь замечательных людей Костанайской и Тургайской областей : встречи, беседы, диалоги / сост. О. Козыбаев, Н. Дегтярев. – Алматы, 1994. – Кн. 3. – С. 39–45.

О нем:

1. Агитаев, И. Жить на земле [Текст] : [О Тургумбаеве К. К.] / И. Агитаев // Пульс Аулиеколя. – 1993. – 25 сентября. – С. 2.
2. Алиева, Бакытжамал. Герой нашего времени [Текст] : [К 90-летию Тургумбаева К. К.] / Бакытжамал Алиева // Әулікөл. – 2020. – 9 января. – С. 5.
3. Аргинова, Бахытжан. Авторитет его был непререкаем [Текст] : [о Герое Социалистического Труда Кабидолле Тургумбаеве] / Бахытжан Аргинова // Аулиеколь. – 2014. – 6 февраля. – С. 3.
4. Двуреченский, Валентин. Кабидолла Тургумбаев: На целине от первого колышка [Текст] : [агроном, Герой Соц. Труда, гос. и обществ. деятель] / В. Двуреченский ; коллаж В. Березкина // Костанайские новости. – 2005. – 26 января. – С. 2, 3.
5. Есмагамбетов, Асемхан. Путешествие длиною в полвека [Текст] : Целинной средней школе 50 лет / Асемхан Есмагамбетов ; фото Жумакуль Сыздыковой // Әулікөл. – 2015. – 23 июля. – С. 3.
6. Кабидолла Тургумбаев – достойный сын Аулиеколя [Текст] : [к 85-летию Героя Соц. Труда : есть фото] / подготовила Гаухар Рамазанова // Әулікөл. – 2012. – 19 июля. – С. 1, 2.
7. Калмукан, Асемхан. По закоулкам памяти... [Текст] : Малая родина – это место, где тебя любят и ждут / Асемхан Калмукан // Костанай-АГРО. – 2022. – 16 июня. – С. 21.
8. Каплина, Инна. Памяти именитого земляка [Текст] : В Аулиеколе презентовали документальную книгу о легенде района / Инна Каплина ; фото авт. // Әулікөл. – 2020. – 27 февраля. – С. 4.

9. Легендарная личность [Текст] : [выступления на открытии мемориальной доски на доме К. К. Тургумбаева] / Ф. И. Филиппов [и др.] // Әулиекөл. – 2002. – 26 июля. – С. 1–2.
10. Набиева, Зульфия. И пусть не меркнет память о нем... [Текст] : [Герой Социалистического Труда, Почетный первоцелинник Кабидолла Тургумбаев] / Зульфия Набиева // Қостанай-АҒРО. – 2012. – 19 июля. – С. 12.
11. Рамазанова, Гаухар. Кабидолла Тургумбаев достойный сын Аулиеколя [Текст] / Гаухар Рамазанова // Әулиекөл. – 2012. – 19 июля. – С. 1–2.
12. Стадниченко, Николай. Эстафета труда [Текст] : из Аулиекольского района передали Книгу Трудовой славы области в Карасуский район / Николай Стадниченко ; фото авт. // Қостанайские новости. – 2015. – 14 ноября. – С. 2.
13. Сулейменов, Газиз. Мудрый мой учитель [Текст] : [о недавнем прошлом в наше время вспоминают и говорят с уважением о Кабидолле Тургумбаеве] / Газиз Сулейменов // Әулиекөл. – 2017. – 5 июля. – С. 5.
14. Тевс, Галина. Здравствуй, целинный директор! [Текст] : [в Аулиеколе установлен памятник К. Тургумбаеву] / Галина Тевс ; фото Константина Вишниченко // Қостанайские новости. – 2012. – 17 июля. – С. 1, 2.
15. Тевс, Галина. Основатель «Целинного» [Текст] : в Аулиеколе прошел день памяти Кабидоллы Тургумбаева / Галина Тевс // Қостанайские новости. – 2017. – 11 июля. – С. 3.
16. Успанов, К. В честь замечательных земляков [Текст] / К. Успанов // Әулиекөл тынысы. – 1997. – 25 октября. – С. 3.
17. Фефелова, Людмила. Целинный батыр Тургумбаев [Текст] : [9 июля исполняется 20 лет со дня смерти первого директора совхоза «Целинный»] / Людмила Фефелова // Қостанайские новости. – 2017. – 6 июля. – С. 21.
18. Филиппов, Ф. И. Легендарная личность [Текст] : Выступление акима района Ф. И. Филиппова на митинге, посвященном открытию мемориальной доски на доме К. К. Тургумбаева / Ф. И. Филиппов // Әулиекөл. – 2002. – 26 июля. – С. 1.
19. Черныш, Т. Кабидоллу называли степным орлом // Қостанайские новости. – 2007. – 26 июня. – С. 4.
20. Шуленова, Ляззат. Как закалялась битва за хлеб [Текст] : [25 марта 1974 года постановлением Қустанайского обкома КПК и исполкома областного совета депутатов трудящихся, облсовпрофа и обкома комсомола была учреждена Книга почета покорителей целины] / Ляззат Шуленова ; были использованы документы из фондов государственного архива Қостанайской области // Қостанай-АҒРО. – 2014. – 13 февраля. – С. 7.
21. Юрий Шлепнев и его оборванная песня [Текст] : [О Тургумбаеве К. К.] / [ред. газ.] // Әулиекөл. – 2017. – 5 июля. – С. 5.

Ссылки:

1. <https://allib.kz/ru/node/542> (дата обращения 10.12.2024 г)

Фотографии

Семья - основа благополучия человека. В центре мама Айганша в национальном головном уборе, жена Сауле, глава семьи Кабидолла, а на коленях и подле колена - племянники. 1966 г.

Семиозерный районный комитет Коммунистической партии Казахстана Кустанайской области. Встреча с ветеранами ВОВ. Май 1985 год

Семь Я. Пока их шестеро,
но сын Муратнур, уже в «проекте»

Из Великой Степи на высший форум Великого Государства

Д. А. Қонаев Қостанай облыстық партия активіне қатысушылармен бірге. Қостанай қ. Тамыз 1983 ж.
Д. А. Кунаев с участниками Кустанайского областного партийного актива. г. Кустанай. Август 1983 г.

Вручение Переходящего Красного Знамени ЦК КПСС, Совмина, ВЦСПС и ЦК ВЛКСМ. Вручает Гальцов В.И. - секретарь обкома партии по сельскому хозяйству

Вручение очередного Переходящего Красного Знамени ЦК и Совмина Каз.ССР. Слева-направо: 1. представитель ЦК КПК, 2. Тургумбаев К.Т., 3.Хохлов П.Ф. - начальник райсельхозуправления

В кругу «Своих» - среди директорского корпуса Семиозерья:
Первый ряд, сидят, слева направо: 1. Кабденов Акимбек Кабденович - экс-директор «Чернышевского», зам. председателя РАПО, 2. Сулейманов Газиз Григорьевич - председатель РАПО, 3. Тургумбаев Кабидолла Тургумбаевич - I секретарь Семиозерного райкома партии. Третий ряд (стоят): 1. Мустафин Муафик Каметаевич - секретарь парткома «Москалевского», 2. Сеилханов Айтуар - директор райзаготконторы, 3. Жанбуршинов Зейнолла Абаевич - директор «Москалевского», 4. Ахметов Куттыбай Кушмурзиневич - «директор Новонежинского», 5. Габдулин Мырзагали Габдулинович - директор «Казанбасского», 6. Амиржанов Жайлан Амиржанович - директор «Шоптыкольского», 7. Молдахметов Самрат Кенжеахметович - директор «Овцевода», 8. Исекеев - заведующий общим отделом райкома партии

Редкий снимок - Тургумбаев К.Т. в очках, слева - Каскабасов Батыркаир, Герой Соц. труда, чабан «Сулукольского»

«Плачь, народ Семиозерья - плачь так, как никогда еще не плакал - великого сына
лишился ты...». 11.07.1997 г.

[illegible]

Мазмұны

Құрастырушыдан	3
Өмірбаяны	4–12
Дүйсен Жұмағұловтың естелігінен	12
Белгілі қаламгер Қанапия Мырзағожиннің естелігінен	12-13
Қостанай облысы Әулікөл ауданының Шобанкөл ауылын Қ. Тұрғымбаев ауылы деп қайта атау туралы	13
Әр жылдары жазылған Қабидолла Тұрғынбаевқа арнау өлеңдер	14-15
«Абзал жанға лайықты құрмет» бюст ашылу сәті	16
Кітаптар	16-17
Ол туралы мақалалар	17-20
Фотосуреттер	20-21
От составителя	22
Биография	23-32
Книги о нем	32-33
О нем	33-34
Фотографии	35-39

Коллектив Аулиекольской районной библиотеки благодарит за помощь и сотрудничество филиал КГУ «ГАКО» «Аулиекольский региональный государственный архив» за предоставленные материалы.

Құрастырушылар: Таева А. С., Сатубалдина Г. Ж.

Шығарылымға жауапты: А. К. Мукушова – аға библиограф

Составители: Таева А. С., Сатубалдина Г. Ж.

Отв. за выпуск: А. К. Мукушова – старший библиограф

Дизайн обложки: Холоша Д. М.

Редактор: С. Ж. Серкебаева – директор Аулиекольской районной библиотеки

Басуға қол қойған күні 21.01.2025 ж.

Пішімі 210*297 1/2. Офсеттік қағаз.

Қаріп түрі Times New Roman.

Көлемі 9,25 шартты баспа табак

Таралымы 3 дана

Әулікөл ауданы әкімдігінің мәдениет
және тілдерді дамыту бөлімінің «Әулікөл
аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі»

мемлекеттік мекемесі

110400, Әулікөл а. Сьянов, 53

Тел. 8(714) 53-26-1-86

E-mail: aulzbs@mail.ru

...Продолжится орлиный тот полет
В делах и в памяти народа,
И на родной земле под этим небосводом
Твоя судьба тебя переживет!